

ผลการพัฒนาระบบการดูแลและป้องกันภาวะแทรกซ้อน ในผู้ป่วยรับยา warfarin โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

จารุณี วงศ์พันธุ์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

งานการพยาบาลผู้ป่วยนอก กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาของผู้ป่วยรับยา Warfarin ที่เกิดภาวะแทรกซ้อนและมีระดับ INR ไม่อยู่ในเกณฑ์เป้าหมายของการรักษา และเพื่อพัฒนาระบบแนวทางการดูแลผู้ป่วย ให้เข้าถึงบริการที่มีคุณภาพ ถูกต้องและปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อน เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ PAOR ในการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ป่วยที่ได้รับยา Warfarin ในคลินิกเฉพาะโรค โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2563 – 31 มีนาคม 2565 จำนวน 452 ราย มีระยะเวลาดำเนินงานระหว่าง เดือนตุลาคม ถึง เดือน มีนาคม 2565

ผลการศึกษาพบว่า จากการติดตามค่า INR in goal โดยรวม ของผู้ป่วยที่รับยาวาร์ฟารินจำนวน 452 ราย ร้อยละของผู้ป่วยที่ได้รับยา warfarin ที่มีค่า INR อยู่ในช่วงค่าเป้าหมาย ของปี 2563-2565 ดังนี้ 49.86%, 50.25% ,51.22% ตามลำดับ โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อค่า INR โดยรวมได้แก่ food drug interaction และ ปัญหาความไม่ร่วมมือในการรับประทานยา ซึ่งอาจทำให้ผู้ป่วยมีความเสี่ยงต่อการเกิดอาการแทรกซ้อนจากการรักษา รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งกับตัวผู้ป่วยและญาติ รวมทั้งของโรงพยาบาลก็เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

คำสำคัญ : ยา Warfarin , ระดับค่า INR

ชื่อผลงาน : ผลการพัฒนาระบบการดูแลและป้องกันภาวะแทรกซ้อน ในผู้ป่วยรับยา warfarin โรงพยาบาล
พัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย : นางจารุณี วงศ์พันธุ์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ งานการพยาบาลผู้ป่วยนอก กลุ่มงานการพยาบาล
โรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ผู้นําเสนอผลงาน : นางจารุณี วงศ์พันธุ์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

สรุปสาระสำคัญ

บทนำ

โรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย เป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด ๙๐ เตียง ผู้มารับบริการที่ผู้ป่วยนอกคลินิก
โรคเรื้อรัง ด้วยโรคที่ได้รับยา Warfarin ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย ตั้งแต่ ปี 2563-2565
จำนวน 377, 420 และ 452 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ผู้ป่วยที่รับยา warfarin จำเป็นต้องมีระบบ
การดูแลผู้ป่วยเพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการรับประทานยา เนื่องจากยา warfarin เป็นยาที่มี
ช่วงในการรักษาที่แคบมีเภสัชจลนศาสตร์และเภสัชพลศาสตร์ที่ซับซ้อน การตอบสนองต่อยาของผู้ป่วยแต่ละ
คนมีความแตกต่างกัน เป็นยาที่มีโอกาสสูงในการเกิดปฏิกิริยาระหว่างยาต่อยา ต่ออาหารหรือผลิตภัณฑ์อาหาร
เสริมได้ง่าย และสามารถก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงได้ โดยเฉพาะภาวะเลือดออกซึ่งอาจส่งผลต่อ
อวัยวะบางส่วนทำให้เสียการทำงานอย่างถาวรหรือรุนแรงถึงแก่ชีวิต ในขณะใช้ยาต้องมีการติดตามค่า INR
เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ความปลอดภัยของยาอย่างสม่ำเสมอ ผู้ป่วยจึงควรได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจาก
ทีมสหวิชาชีพเพื่อให้ได้ผลการรักษาสูงสุดและปลอดภัย ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนใดๆ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษา
ผู้ป่วยกลุ่มนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาของผู้ป่วยรับยา Warfarin ที่เกิดภาวะแทรกซ้อนและมีระดับ
INR ไม่อยู่ในเกณฑ์เป้าหมายของการรักษา และเพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วย ให้เข้าถึงบริการที่มีคุณภาพ
ถูกต้องและปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อน

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ PAOR ในการ
ดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ป่วยที่ได้รับยา Warfarin ในคลินิกเฉพาะโรค โรงพยาบาลพัยคณภูมิ
พิสัย จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2563 – 31 มีนาคม 2565 จำนวน 452 ราย มีระยะเวลา
ดำเนินงานระหว่าง เดือน ตุลาคม 2564 ถึง เดือนมีนาคม 2565 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามการ
ติดตามการมารับยาของผู้ป่วย สถิติเชิงพรรณนาลำเสนอข้อมูล ด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์
ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา

**1.ปัญหาของผู้ป่วยรับยา Warfarin ที่เกิดภาวะแทรกซ้อนและมีระดับ INR ไม่อยู่ในเกณฑ์
เป้าหมายของการรักษา**

จากการศึกษาพบปัญหาดังนี้ 1)ปัญหาด้านผู้ป่วย ยังมีผู้ป่วยกินยาผิด ผู้ป่วยบางรายรับประทานยา
หลายตัวทำให้เกิดความสับสนในการรับประทานยา และไม่มีผู้คอยดูแลในการช่วยจัดยา 2) พบผู้ป่วยที่มี INR
ไม่ได้ตามเป้าหมาย (สูงเกิน 4) คิดเป็นร้อยละ 46.55 3) ผู้ป่วยขาดนัด ปี พ.ศ.2563 มี 28 ราย ปี พ.ศ.2564
มี 53 ราย ปี 2565 มี 6 ราย และพบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดผล ระดับ INR ไม่อยู่ในค่าเป้าหมาย ได้แก่ food
drug interaction ทำให้ผู้ป่วยมีความเสี่ยงต่อการเกิดอาการแทรกซ้อนจากการรักษา รวมทั้งเป็นการเพิ่ม
ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งกับตัวผู้ป่วยและญาติ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายของโรงพยาบาลด้วย

2. พัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วย ให้เข้าถึงบริการที่มีคุณภาพ ถูกต้องและปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อน จากการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยให้มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. จัดตั้งคลินิกวาร์ฟาริน ตั้งแต่ สิงหาคม 2559 เป็นต้นมา เปิดให้บริการตรวจรักษาในทุกวันพุธ หลังปี 2564 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และผู้ป่วยมีปัญหาเรื่องไม่มีคนพามา/ไม่มีรถประจำทาง จึงเปิดให้บริการเพิ่มในวันศุกร์

2. จัดให้มีระบบการบริบาลเภสัชกรรมของยา warfarin โดยการดำเนินงานแบบสหสาขาวิชาชีพ กำหนดให้มีการทำ pre counseling และ Drug related problem (DRP) finding process ในผู้ป่วยรายใหม่ และผู้ป่วยที่ค่า INR ไม่ได้ตามเป้าหมายทุกราย พยาบาลซักประวัติการทานยาอย่างละเอียด ซักประวัติการรับประทานอาหาร ให้คำแนะนำการทานยาหลังแพทย์ตรวจทุกราย

3. ประทับตรา “คลินิกวาร์ฟาริน” ในใบสั่งยาของผู้ป่วยได้รับยา warfarin ออกสมุดประจำตัว ผู้ป่วยที่ได้รับยา warfarin และ ลงข้อมูล Pop up alert ในระบบ Hos-xp ในผู้ป่วยที่มีการ ใช้ยา warfarin

4. กิจกรรมการดูแลผู้ป่วยก่อนพบแพทย์และหลังพบแพทย์

หลังจากได้นำระบบใหม่เข้ามาใช้ จำนวนผู้ป่วยที่มีค่า INR อยู่ในเป้าหมาย โดยรวม เพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี 2563-2565 ดังนี้ 49.86%, 50.25% ,51.22% การเกิดภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยมีจำนวนลดลง ไม่พบการเกิดภาวะเลือดออกในสมอง และพบว่าผู้ป่วยมารับยาตามนัด ไม่ขาดยา

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการทำ Root cause สามารถเพื่อไปปรับปรุงและกำหนดแนวทางเพื่อให้ผู้ป่วย Good compliance และลดการเกิดปฏิกิริยาระหว่างยาต่อยาอื่นยา ต่อาหารหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสมุนไพร การรับประทานยาอย่างถูกต้อง และไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงโดยเฉพาะภาวะเลือดออกทั้งภายในและภายนอกร่างกายได้